

Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
T.a.v. de DG Natuur en Visserij, [REDACTED]
Postbus 20401
2500 EK 's-GRAVENHAGE

Onderwerp

Aanbieding jaarrekening 2024 en afsluiting
Natuurpakket Westerschelde

Zaaknummer

52737

Behandeld door

[REDACTED]
+31 6 [REDACTED]

Verzonden

Middelburg, 8 april 2025

Geachte [REDACTED],

Inleiding

Vlaanderen en Nederland ondertekenden in 2005 het 'Verdrag tussen het Vlaams Gewest en Het Koninkrijk der Nederlanden betreffende de uitvoering van de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium'. Met dit verdrag werd een duurzaam en vitaal Schelde-estuarium beoogd, met een goed evenwicht tussen veiligheid, toegankelijkheid en natuur.

Uit het verdrag vloeide een convenant tussen Rijk en Provincie Zeeland voort: het Convenant over de uitvoering van de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium. Hierin zijn nadere afspraken gemaakt over concrete projecten en de taken en verantwoordelijkheden van respectievelijk het Rijk en provincie Zeeland. Het hart van de afspraken betrof het Natuurpakket Westerschelde (NPW): de realisatie van 600 hectare estuariene natuur. Deze opgave is inmiddels ruimschoots behaald. Met de nog lopende integrale gebiedsaanpakken Grenspark Groot Saeftinghe en Landschapspark Zwinstreek is en wordt nog invulling gegeven aan de gewenste regionale ontwikkelingsplannen. Daarnaast is met het landbouwflankerend beleid een bijdrage geleverd aan de agrarische sector, zowel voor individuele belanghebbenden als voor de sector als geheel.

Over de voortgang hebben wij u jaarlijks gerapporteerd. De laatste toezending aan LVVN betrof de financiële en beleidsinhoudelijke verantwoording over de uitvoering van het NPW in 2023, alsmede de geactualiseerde meerjarenkostenraming 2024-2025. Op 27 augustus 2024 heeft u hierop uw goedkeuring gegeven.

Overeenkomstig onze afspraken in het Convenant over de uitvoering van de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium bieden wij u het jaarverslag 2024 en de controleverklaring over 2024 van de accountant aan. Wij verzoeken u in te stemmen met het jaarverslag over 2024.

Conform de looptijd van het convenant tussen Rijk en Provincie, ook bevestigd in uw brief van 27 augustus jl., dient bovendien het NPW per 1 januari 2026 afgerond en met het Rijk afgerekend te zijn.

In deze brief doen wij u tevens voorstellen ten aanzien van de afronding van het programma. Hierbij gaan wij specifiek in op de door u voorgestelde kaders uit uw brief van 27 augustus jl. Wij verzoeken u op basis hiervan het project decharge te geven, akkoord te gaan met de in deze brief voorgestelde afspraken. De resterende middelen zullen daarmee eind 2025 van de Groenfondsrekening overgeheveld worden naar de reguliere rekening van de Provincie Zeeland.

Provincie Zeeland heeft ruimschoots aan haar verplichting voldaan om 600 ha nieuwe estuariene natuur te realiseren voor een evenwichtige en duurzame ontwikkeling van het Schelde-estuarium. Er is in totaal 651 hectare gerealiseerd. Het gaat hierbij om Het Zwin, Perkpolder, Waterdunen, de buitendijkse maatregelen Baalhoek, Knuitershoek, Zimmerman, Bath en Ossenisse en de Hertogin Hedwigepolder. Hiermee is aan de kern van de afspraken voldaan.

In het kader van het Grenspark Groot Saeftinghe zijn tal van projecten gerealiseerd die een bijdrage leveren aan de regionale ontwikkeling. Mooie voorbeelden hiervan zijn 'Versterk de Scheldekust' waarmee het contact tussen de rivier en het achterland is versterkt, het Natuurinclusief Zeeuws Bouwplan, de pilot op het gebied van compostering, en het verbeteren van de waterhuishouding door middel van stuwen in de Emmapolder. Daarnaast zal in de komende jaren op de panoramaheuvel in de Hedwigepolder de geïntegreerde radar- en uitkijktoren verrijzen.

Het belevingspunt Reimerswaal wordt goed gebruikt, en de regionale impulsen voor Sluis en Hulst hebben verschillende projecten mogelijk gemaakt die de leefbaarheid ten goede komen. Het Landschapspark Zwinstreek is in opbouw. De verwachting is dat dit samenwerkingsverband eveneens zal leiden tot een bijdrage aan de regionale ontwikkeling.

Kaders voor afronding

In uw brief van uw brief van 27 augustus jl. heeft u de aandachtspunten meegegeven ten behoeve van de afronding van het Natuurpakket Westerschelde. In het onderstaande wordt hierop ingegaan.

A. Hedwigepolder en de panoramaheuvel

Sinds oktober 2022 stroomt het water in- en uit het nieuwe Hedwige – Prosper intergetijdengebied, waarmee dit een onomkeerbare situatie is. Op 11 december 2024 werd de Hertogin Hedwigepolder officieel overgedragen aan Het Zeeuwse Landschap (HZL) als eigenaar. Hiermee is tevens het beheer van de Hedwigepolder in Oost-Zeeuws-Vlaanderen definitief geborgd.

De panoramaheuvel is uitgezonderd van de overdracht aan HZL en komt in eigendom van Rijkswaterstaat. Op deze heuvel wordt een radartoren gebouwd door Rijkswaterstaat / Schelderadarketen ten behoeve van de scheepvaartveiligheid in combinatie met een uitkijktoren ten behoeve van recreatief medegebruik. Immers, Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor de veiligheid op de Westerschelde via de radarketen. De heuvel is thans opgehoogd tot de gewenste hoogte. De bouw van de radar en- uitkijktoren zal naar verwachting medio 2026 worden afgerond. Rijkswaterstaat en Provincie Zeeland werken nauwgezet samen om de geïntegreerde toren te realiseren. Provincie Zeeland heeft een opstalrecht op de panoramaheuvel en zal zorgdragen voor de exploitatie van de uitkijktoren. Middels aanbesteding wordt een exploitant geselecteerd, die in deze toren de gelegenheid krijgt om hierin diverse voorzieningen ten behoeve van recreatief medegebruik (waaronder horeca) in gebruik te nemen. Na 5 jaar zal het opstalrecht worden overgedragen aan de exploitant.

B. Grondpositie

Provincie Zeeland neemt uiterlijk eind december 2025 de alsdan resterende grondportefeuille over. Hierover zijn eerder reeds afspraken met u gemaakt.

C. Natura 2000

De definitieve aanwijzing van de Hedwigepolder en de Perkpolder als onderdeel van het Natura2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe is op dit moment nog niet afgerond. De aanwijzing hiervan dient plaats te vinden via het Ministerie van LVVN. Dit heeft geen directe invloed op de afronding van de NPW-afspraken. Provincie Zeeland zal ook na afronding van het NPW desgevraagd informatie aan LVVN aanleveren ter ondersteuning van dit aanwijzingsproces.

D. Monitoring

De Provincie Zeeland blijft actief de ontwikkeling van de gerealiseerde projecten monitoren op basis van de hierover opgenomen verplichtingen in de natuurvergunningen. Als referentiekader gelden de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe respectievelijk Zwin & Kievitpolder.

Tijdens de monitoring wordt nagegaan of, en zo ja, hoe de projecten bijdragen aan het herstel en de instandhouding van de natuurlijke habitats en de flora en fauna in de Westerschelde en welke eventuele optimalisatiemaatregelen er hierbij genomen kunnen worden.

Tot en met 2025 rapporteert Provincie Zeeland aan het Ministerie LVVN over de voortgang van de monitoring. De voortgang van de monitoring zal vanaf 2026 onderdeel uitmaken van de jaarlijkse voortgangsrapportage over alle N2000-gebieden.

Monitoring van de buitendijkse projecten loopt conform voorschriften en vergunning. De resultaten van de monitoring worden gedeeld met Rijkswaterstaat en de VNSC, ondermeer via de stuurgroep/begeleidingsgroep NPW-projecten, maar ook via VNSC overleggen. Zo kan een koppeling gelegd worden met de systeemmonitoring die de VNSC laat uitvoeren.

Specifiek voor het Hedwige-Prosperproject wordt gedurende 15 jaar gemonitord, waarbij gebruik gemaakt wordt van de modelleringsstudie die Universiteit van Antwerpen en het NIOZ hebben uitgevoerd en waarmee de ontwikkeling van het gebied voorspeld kan worden. Aanvullend veldwerk geeft inzicht in de ecologische ontwikkeling van het gebied.

De betreffende monitoringsactiviteiten zullen door Provincie Zeeland worden gecontinueerd en betaald uit het restant van de NPW-middelen per eind 2025 conform bijgevoegde begroting.

E. De financiële afrekening van de Hedwigepolder met de Vlaamse overheid en de afronding van lopende, juridische procedures

F. Landbouwflankerend Beleid

Binnen het NPW programma is een convenant met de ZLTO gesloten over het landbouw flankerend beleid. Hierin is afgesproken dat er maximaal €13 miljoen vanuit de NPW-middelen wordt ingezet ten behoeve van investeringen in de streek voor innovaties en een duurzame, volhoudbare landbouw. Dit vindt plaats met draagvlak vanuit de sector. Er is tot op heden ongeveer € 12 miljoen gerealiseerd. Dit is ingezet via twee wegen:

- de Grondbank Zeeland in combinatie met kavelruil;
- investeringen voor individuele agrariërs die bijdragen aan volhoudbare landbouw.

De geplande € 13 miljoen ten behoeve landbouw flankerend beleid zal hiermee naar verwachting volledig dan wel vrijwel volledig worden benut. Met betrekking tot de inzet van de Grondbank Zeeland in combinatie met kavelruil zal de Provincie Zeeland zoals beschreven uiterlijk eind december 2025 de alsdan resterende grondportefeuille overnemen.

G. Overige inzet

Provincie Zeeland zal de resterende NPW-middelen onderbrengen in de Provinciale begroting om lopende verplichtingen, zoals hierboven weergegeven in deze brief, te dekken. Dit betekent in eerste instantie de afronding van een aantal fysieke projecten en de continuering van de monitoring ten behoeve van de realisatie van natuur en natuurbeheer, alsmede het continueren en ondersteunen van de ontwikkelingen t.b.v. het versterken van het draagvlak in de omgeving, gebiedsaanpakken Grenspark Groot Saeftinghe en de Landschapspark Zwinstreek en in en om de Schelde. Dit is voortgekomen uit het verdrag om de projecten uit het Natuurpakket Westerschelde ook goed te verbinden met de gebieden.

Wij zullen de eventuele resterende middelen inzetten ten behoeve van bij voorkeur natuurontwikkeling en -beheer in en rond het NPW-gebied. Hierbij zullen (innovatieve) mogelijkheden voor versterking van de Zeeuwse biodiversiteit, natuurinclusieve landbouw, zoetwaterbeheer, natuurbeheer en –ontwikkeling, met elkaar worden verbonden. De bijbehorende gebiedsagenda's en het provinciale Uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied vormen hierbij de basis. Uitgangspunt is het gecreëerde draagvlak in de regio's (langs de Schelde) in te blijven inzetten om de biodiversiteit te blijven versterken in de nabijgelegen polders door natuurherstelprojecten te blijven bespreken en verbinden met de regio en waar mogelijk ook te realiseren.

De financiële kaders

Hoewel de kern van het NPW-project is afgerond, resteren er, zoals geschetst, nog doorlopende activiteiten die hieruit voortvloeien. De Provincie zorgt voor de continuering van deze doorlopende verplichtingen, zoals in deze brief beschreven staat. Dit zal zijn weerslag krijgen in de nog vast te stellen Provinciale Begroting voor 2025 en verder. Een raming van de inzet van de resterende middelen hebben we ter informatie bijgevoegd in bijlage 1. Over het jaar 2025 zullen wij volgens de gebruikelijke werkwijze verantwoording afleggen. De bijgewerkte raming voor 2025 vindt u in bijlage 1.

Met het oog op de looptijd van het convenant is het echter noodzakelijk het NPW-programma tijdig af te ronden en tijdig een plek te geven binnen de Provinciale begroting, zodat ook in 2026 activiteiten voortvloeiend uit het NPW onverminderd kunnen worden gecontinueerd en betaald. Wij verzoeken u derhalve voor 1 juli 2025 akkoord te gaan met het opheffen van de Groenfondsrekeningen per uiterlijk 31 december 2025 en Provincie Zeeland de volledige beschikking over de resterende middelen te geven.

Wij zullen een bestemmingsreserve inrichten met de resterende NPW-middelen binnen de provinciale meerjarenbegroting om onze lopende verplichtingen te continueren. Op basis van het door ons aan u toe te sturen (en door de accountant goed te keuren) jaarverslag 2025 NPW kan begin 2026 het definitieve resterende NPW-saldo worden bepaald.

Hiermee verlenen partijen elkaar over en weer decharge.

Wij vernemen graag uw akkoord namens het Rijk.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten van Zeeland,

H.M. de Jonge
Voorzitter

drs. M.C.J. Franken
Secretaris-algemeen directeur

Bijlagen:

1. Jaarverslag Natuurpakket Westerschelde 2024
2. Accountantsverklaring over 2024
3. Meerjarenkostenraming NPW 2025 e.v.

Noem in uw contact met ons steeds het zaaknummer. Dit staat bovenaan deze brief.